การเพาะเห็ดตับเต่าที่รับประทานได้

Cultivation of Edible *Phaeogyroporus protentosus* (Berk. et Broome) Mc Nabb

ผู้ดำเนินงาน นางสาวนันทินี ศรีจุมปา[1/] นายไว อินต๊ะแก้ว[1/]

นายบัณฑิต จันทร์งาม[1/]

บทคัดย่อ

ปี 2549-2552 เก็บตัวอย่างเห็ดตับเต่าที่ขึ้นตามธรรมชาตินำมาแยกเชื้อบริสุทธิ์บนอาหาร PDA ได้ทั้งหมด 47 isolate โดยเก็บจากใต้ต้นมะกอกน้ำ กระท้อน หว้าและส้มโอ โดยมีตัวอย่างจากใต้ต้นมะกอกน้ำมากที่สุด จากการศึกษาลักษณะดอกเห็ดและวัดขนาดสปอร์ สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสปอร์รี ขนาด 5.36 – 10.72 x 5.36 – 8.04 ไมครอน และเนื้อเห็ดจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำเงินเมื่อตัด และกลุ่มสปอร์กลมขนาด 5.36 ไมครอน เนื้อเห็ดไม่เปลี่ยนสีเมื่อตัด ดอกเห็ดตับเต่าที่พบแต่ละพื้นที่ หรือแม้แต่พื้นที่เดียวกันแต่คนละดอก (ต่าง isolate) มีความแตกต่างกันในแง่การเจริญเติบโตบนอาหารเลี้ยงเชื้อ ในการเปรียบเทียบการเจริญเติบโตของเห็ดตับเต่าหลาย isolate บนอาหาร PDA และ MMN พบว่าทุก isolate เจริญได้ดีกว่าบนอาหาร MMN ในการทดสอบการอยู่ร่วมกันระหว่างรากพืชอาศัยกับเชื้อเห็ดตับเต่าบาง isolate พบว่าในรากมะเกี๋ยงป่า เชื้อเห็ดตับเต่ามีการอยู่ร่วมกัน (colonisation) ได้ดี และยังพบดอกเห็ดตับเต่าขนาดเล็กพัฒนาขึ้นในหลอดทดลองด้วย นอกจากนี้เชื้อเห็ดบาง isolate ยังพัฒนาเป็นดอกเห็ดขนาดเล็กบนอาหาร PDA หลังจากที่เลี้ยงเชื้อที่อุณหภูมิห้องเป็นเวลา 1 เดือน ทำการขยายเชื้อเห็ดตับเต่า isolate ที่เจริญดีที่สุดลงเมล็ดข้าวฟ่างที่นึ่งฆ่าเชื้อแล้วและใช้เป็นหัวเชื้อสำหรับปลูกลงบนพืชอาศัย พบว่าการปลูกเชื้อเห็ดตับเต่าด้วยหัวเชื้อที่เลี้ยงบนเมล็ดข้าวฟ่างลงบนต้นมะกอกน้ำที่มีอายุประมาณ 6 ปี จะพบดอกเห็ดพัฒนาขึ้นหลังจากการปลูกเชื้อไป 3 ปี เนื่องจากเชื้อเห็ดต้องใช้เวลาในการเพิ่มปริมาณบริเวณรากพืช ในพืชอาศัยที่พบดอกเห็ดตับเต่าขึ้นในธรรมชาติ สามารถกระตุ้นให้เกิดดอกเห็ดตับเต่านอกฤดูโดยการให้น้ำโดยระบบสปริงเกลอร์วันละ 2 ชั่วโมงติดกัน 3 วัน และหยุดไป 5 วัน หลังจากนั้นให้น้ำอีกสัปดาห์ละครั้ง พบว่าหลังจากให้น้ำประมาณ 2 สัปดาห์ จะพบดอกเห็ดตับเต่าขึ้นบริเวณใต้ทรงพุ่มของพืชอาศัย

[1/] ศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย อ.เมือง จ.เชียงราย 57000 โทรศัพท์ 053-170100